

Leono
Tolstoj

ne mortigu !

Esperantigis kdo 30 151

Suplemento
de

La Juna Penso - F 47340 Laroque Timbaut

Feb. 1974 - n° 96 A

Ne mortigu!

Kiam oni ekzekutas, laŭ la formoj de l'justico, iujn reĝojn: Karlon la 1an, Ludovikon la 16an, Maksimilianon de Meksikio, aŭ kiam oni buĉas ilin okaze de kortega revolucio: Petron la 3an, Paŭlon la 1an, diversajn sultanojn, ŝahojn kaj ĉiniajn imperiestrojn, tio estas faktoj, kiujn oni ĝenerale prisilentas. Sed kiam oni forigas ilin sen la justica aparato kaj ekster kortegaj revolucioj, kiel Henrikon la 4an, Aleksandron la 2an, la aŭstrian imperiestrion, la persan ŝahon, kaj freŝdate la reĝon Humberto, tiuj murdoj naskas ĉe la imperiestroj, la reĝoj kaj ties kunvivantaro, ĝeneralajn indignon kaj surprizon, kvazaŭ tiuj suverenoj mem ne partoprenus murdadojn, ne profitus de ili kaj ilin ne ordonus.

Tamen, la murditaj reĝoj, eĉ la plej bonaj, kiaj Aleksandro la 2a kaj Humberto, kulpis aŭ komplicis en la murdado de miloj kaj miloj da homoj, kiuj pereis sur la batalejoj; dum la malbonaj suverenoj pereigis la homojn centmiloje kaj milionope.

La Krista doktrino abolicias la leĝon "Okulon pro okulo, dento pro dento". Sed la homoj, kiuj ĉiam praktikis tiun leĝon kaj kiuj ankoraŭ hodiaŭ ĝin obeas, aplikas ĝin laŭ teruraj proporcioj, per izolitaj punadoj aŭ ekstermas unuj la aliajn dum militoj, kaj postulas ne nur okulon pro okulo, sed, kvankam neprovokite, ordonas murdi milojn da estuloj. Tiuj homoj ne rajtas indigni, ke oni siavice aplikas tiun leĝon al ili mem, kaj en tiel eta skalo, ke oni nombras apenaŭ unu imperiestron aŭ reĝon el cent miloj, eble unu miliono da individuoj mortigitaj laŭ ilia ordono aŭ kun ilia konsento.

Ne indignu la suverenoj pro la murdoj de Aleksandro la 2a aŭ de Humberto, sed prefere miru, ke tiaj murdoj tiom maloftas kompare kun la konstanta kaj universala

murd-ekzemplo, kiun donas la suverenoj mem.

La popolamasoj estas kvazaŭ hipnotigitaj: ili ne komprenas la signifon de kio okazas antaŭ ili. Ili ne vidas la reĝojn aŭ la prezidentojn senĉese okupatajn pri milita disciplino, revuoj, paradoj kaj manovroj, kiujn ili ĉeestas kaj pro kiuj ili vantigas. Homoj kure alsvarmas por vidi siajn fratojn, vestaĉitajn per multkoloraj kaj brilantaj vestaĵoj, transformitajn en maŝinojn kaj kiuj, laŭ tamburoj kaj trumpetoj kaj laŭ la komando, samtempe faras saman geston sen kompreni ĝian signifon.

Tamen tiu signifo estas simpla kaj klara: ĝi estas nenio alia ol la preparado al murdo; ĝi estas la brutigo de la homoj por fari el ili murdilojn.

Tio estas la plej ŝatata kaj vanta okupo de l'nuraj imperiestroj, reĝoj kaj prezidentoj. Nu, estas ili, kiuj farigis murd-fakuloj, kiuj surhavas militistajn uniformojn, kaj murdilojn, estas ili, kiuj indignas, kiam oni mortigas unu el ili !

La reĝ-murdo, kia la tutfreŝa kontraŭ la reĝo Humberto, ne teruras pro la krueleco de l'fakto mem. La agoj, kiujn krimis en la pasinteco la reĝoj kaj la imperiestroj: tiel la Sankta Bartolomeo, la religi-militoj, la senkompata re-premo kontraŭ la kamparanaj ribeloj, kiel la aktualaj registaraj ekzekutoj, la martirigo en la karceroj kaj la disciplin-rotoj, la pendumo, la gilotino, la dummilitaj pafado kaj buĉado, tiuj agoj ne povus pro sia krueleco esti komparataj kun la atencoj de la anarkistoj.

La anarkistaj krimoj ne estas teruraj, ĝuste pro tio ke la viktimoj ne meritis sian sorton. Se Aleksandro la 2a aŭ Humberto ne meritis esti murditaj, la miloj da Rusoj kiuj pereis ĉe Plevna, kaj da Italoj en Abisinio ankoraŭ malpli meritis tion.

Se la reĝ-murduloj agas pro influo de persona indigno naskita de la suferoj de subpremata popolo, pri kiuj ili juĝas kulpaĵ Aleksandron, Karnoton aŭ Humberton, aŭ se ili agas pro venĝemo, iliaj agoj, kiel ajn malmoralaj ili estas, tamen estas kompreneblaj. Sed stariĝas demando: kial la anarkistoj ne povas imagi ion pli bonan por plibonigi la popolsorton, ol murdi homojn, kies malapero tiel vanas kvazaŭ oni senkapigus tiun fabelan monstron, sur kiu nova

kapo rekreskus ĉe loko de l'malnova?

Nu, ĉu utilas mortigi ilin ?

Sufiĉus memori, ke la sama subpremo, la samaj militoj ĉiuepoke okazis, sub kiu ajn regnestro: Nikolao aŭ Aleksandro, Frederiko aŭ Vilhelmo, Napoleono aŭ Ludoviko, Palmerston aŭ Gladstone, Mac Kinley aŭ aliu ajn, kaj oni komprenus, ke tute ne estas tiu aŭ tiu ĉi estro, la kaŭzo de l'plagoj, kiujn suferas la popoloj. Tiuj plagoj estas la konsekvenco de socia organizo tiel premanta ĉiujn socianojn, ke ĉiujn subjugigas nur kelkaj homoj, plej ofte ununura. Ĉi-lastaj estas tiel perversigitaj pro sia monstra potenco, kiu metas sub ilian gvidadon la vivon de milionoj da individuoj, ke ili estas trafitaj de megalomanio, kion oni ne ekvidas nur pro ilia alta socirango.

Tuj de sia naskiĝo ĝis la tombo, tiuj homoj estas ĉirkaŭitaj de senretena lukso kaj vivas en la ĝin akompananta etoso de mensogo kaj hipokrito. Ilia edukado, ilia tuta aktiveco havas ununuran celon : studadi kiamaniere okazis la murdoj en la pasinteco, la plej bonajn murdprocedojn niaepokajn kaj prepari sin al tiuj murdoj. Ili daŭre surportas la ilojn de l' detruo: sabrojn kaj spadojn; ili vestaĉas sin per ĉiuspecaj uniformoj, okazigas revuojn kaj paradojn, vizitas unu la alian kaj interdonacas ordenojn aŭ milit-titolojn; kaj ne nur neniu kvalifikas per la vera vorto kion ili faras, nek diras, ke estas abomene kaj krime sin prepari al murdigo, sed krome ili ricevas kuraĝigojn kaj gratulojn. Je ĉiu ilia vizito, je ĉiu truprevuado, entuziasma popolamaso sekvas ilin, kaj ili kredas, ke estas la tutpopolo, kiu aprobas ilian konduton.

La nuraj gazetoj, kiujn ili legas kaj kiuj ŝajnas al ili la spegulo de l'sentoj de la tuta nacio aŭ de ties plej bonaj reprezentantoj, plej servile laŭdegas iliajn parolojn kaj agojn, kiel ajn stultaj kaj aĉaj tiuj estas.

Ilia ĉirkaŭularo, tiel viroj kiel virinoj, pastroj kaj laikoj, ĉiuj, por kiuj bagatelas la homa digno, vete klopodas kuraĝigi ilin per la plej subtila flatado, trompi ilin ne lasante al ili ekvidi la mensogon, kiu ĉirkaŭas ilian tutan ekziston. Cent jarojn ili povas vivi kaj tamen sen vidi ununuran reale liberan homon, neniam aŭdante la veron. Iafoje oni tremas pro abomeno, aŭskultante ili-

ajn parolojn kaj vidante iliajn agojn; sed se oni momente pripensas ilian situacion, oni komprenas, ke en samaj cirkonstancoj ĉiu ajn alia agas same. Prudentulo, kiu troviĝas en tia situacio, povas havi nur unu sintenon: foriri. Se li restas, li agas samkiel ili.

Efektive, oni demandas al si, kio devas okazi en la kapo de iu Vilhelmo - mensbarita viro, mez edukita, vanta, kaj kiel idealon havanta nur tiun de germana junkro - kiam ĉiun el liaj stultaĵoj aŭ malnoblaĵoj salutis iu entuziasma "hoch" kaj komentas la universala gazetaro kiel gravegan eventon? Se li diras, ke, ĉe gesto lia, liaj soldatoj devas mortigi eĉ siajn patrojn, oni krias "hura!" . Se li diras, ke oni disvastigu la Evangelion per frapoj de fergantita pugno: "hura!". Ankoraŭ "hura!" , se li ordonas al la trupoj, kiujn li sendas al Ĉinio, neniun indulgi. Kaj, anstataŭ enfermi lin en pundomo, oni velas al Ĉinio por plenumi liajn ordonojn.

Aŭ jen Nikolao la 2a, kvankam nature modesta, kiu komencas sian regadon, deklarante al respektindaj plejaĝuloj, ke ilia deziro regi la proprajn aferojn laŭ propra plaĉo estas nur sensenca revo. Kaj la gazetoj, kiujn li legas, la homoj, kiujn li vidas, aprobas lin kaj gloras liajn virtojn. Li proponas projekton por universala senarmiĝo, infanecan kaj ridindan, kaj samtempe li plialtigas la noblbron de siaj soldatoj; tamen ne elĉerpeblas la laŭdoj pri liaj saĝo kaj virtoj. Sen kialo kaj sen neceso li ofendas kaj martirigas tutan popolon, la Finlandan, kaj oni tamen ne malpli laŭdas lin. Fine li organizas sensencan buĉadon en Ĉinio, kaj tion kontraŭstare al sia propra projekto de universala paco; tamen, oni el ĉie laŭdegas kaj liajn sangajn triumfojn kaj lian fidelecon al la pacpolitiko de lia patro.

Tial oni devas demandi al si, kio okazas en la kapo kaj la koro de tiuj homoj?

Oni povas diri, ke la subpremadon de l'popoloj kaj la maljuston de l'militoj kulpas nek la Aleksandroj, nek la Vilhelmoj, nek la Humbertoj, nek la Nikolaoj, kiuj organizas tiujn murdojn, sed ja tiuj, kiuj lokis ilin kaj plutenas ilin en ilia pozicio de disdonantoj de la homa vivo.

Tial neniel utilas mortigi la Aleksandrojn, Nikolaojn, Vilhelmojn kaj Humbertojn. Simple oni ĉesu subteni la socialan organizon, kiu naskas ilin. Nu, la aktuala reĝimo konserviĝas nur dank'al l'egoismo kaj la brutiĝo de l'homoj, kiuj forvendas sian liberon kaj sian dignon interŝanĝe de senvaloraj materiaj avantaĝoj.

Tiel kondukas la homoj troviĝantaj sur la malsuperaj gradoj de la socia hierarkio, parte ĉar ilin brutigis fuŝ-edukado, parte pro ilia persona intereso, sed profite al tiuj lokitaj ĉe supera ŝtupo. Sammaniere agas tiuj, kiuj troviĝas ĉe pli alta socigrado, pro la samaj kaŭzoj, ĉela al la samaj avantaĝoj, kaj profite al tiuj ankoraŭ pli alte lokitaj. Tiel oni atingas la plej altajn ŝtupojn de la hierarkio, ĝis la personoj - aŭ la persono - kiuj situas ĉe la supro de l'konuso kaj havas nenion plu akirotan; por ĉi-lastaj la sola agmotivo estas la ambicio kaj la vantemo. Kaj ili estas tiel brutigitaj kaj koruptitaj pro sia senlima potenco kontraŭ siaj samuloj, pro la flatemo kaj la hipokriteco de sia ĉirkaŭantaro, ke, kvankam malbonagante, ili estas absolute konvinkitaj pri sia rolo de bonfarantoj de l'homaro.

La nacioj, kiuj foroferas sian dignon profite al siaj materiaj intereso, per tio mem naskas homojn, kiuj ne povas konduki aliel ol ili faras. Tamen tiuj nacioj ekkoleras kontraŭ la stultaj aŭ malicaj agoj de la mastroj, kiujn ili mem trudas al si. Nu, puni ilin, tio signifas vipi infanojn, kiujn oni mem perversigis.

Do tre simpla la solvo. Por forigi la juĝon, kiu pezas sur la popoloj, kaj la senutilajn militojn, por mutigi la indignon kontraŭ tiuj, kiuj ŝajnas kulpi tion, kaj por ke oni ĉesu mortigi ilin, malmulto sufiĉus: kompreni la aferojn tiaj, kiaj ili estas, nomi ilin per ties nomo, diri ke armita trupo estas murdilo, ke la organizado de armeo, tasko kiun tiel memfide prezidas la ŝtatestroj, estas la preparado al murdo.

Ĉiu imperiestro, rego aŭ respublikprezidento ekkonsciu ke lia funkcio de armeestro estas neniel honordona, nek grava, kiel kredigas al li liaj korteganoj, sed male, malutila kaj hontinda; ĉiu honestulo komprenu, ke pagi la imposton dediĉitan al vivtenado kaj armado de l'soldataro, kaj ankoraŭ pli, persone servi en la armeo, konsist-

igas ne sensignifan agon, sed ja malmoralan kaj hontindan, kaj tuj la arbitro de l'imperiestroj, reĝoj kaj prezidentoj, kiu tiom indignigas nin kaj estigas ilian murdon, malaperos per si mem.

Ne utilas do mortigi la Aleksandrojn, la Karnotojn, la Humbertojn kaj aliajn; kio necesas, tio estas konvinki ilin, ke ili mem estas murdemuloj, sed ĉefe malpermesu al ili mortigi, aŭ rifuzi mortigi laŭ ilia ordono.

Se la homoj ankoraŭ ne tiel agas, tio estas simple ĉar la registaroj, movate de konserv-instinkto, tenadas ilin en hipnota stato. Tial oni klopodu malebligi la murdojn, kiujn kulpas la ŝtatestroj, kaj ĉesigi la interpopolan buĉadon, ne per aliaj murdoj - ĉar, male, ili nur pliigus la hipnoton - sed per vekado, kiu detruos tiun hipnoton.

Tion mi provis fari en la ĉi-supra artikoleto.

Leono Tolstoj

---o---

En la sama serio: "En anarkista socio, kiel kondukos la individuo?" de Johano Grav.